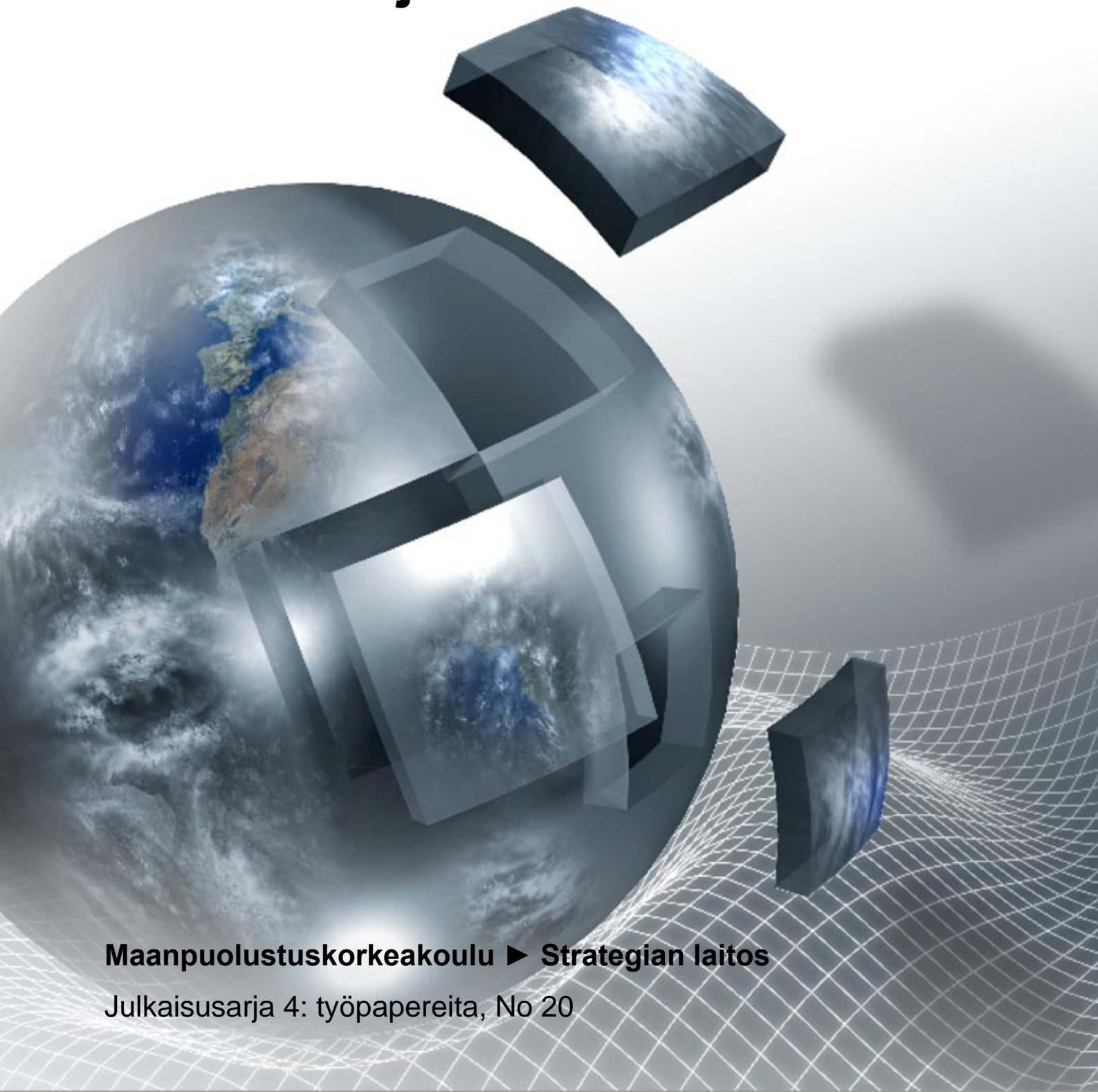

Pasi Sirviö

”Huumesodat” – Asevoimien käyttö taistelussa huumeiden tuotantoa ja leviämistä vastaan

Maanpuolustuskorkeakoulu ► Strategian laitos

Julkaisusarja 4: työpapereita, No 20

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU STRATEGIAN LAITOS
JULKAISUSARJA 4: TYÖPAPEREITA No 20

NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DEPARTMENT OF STRATEGIC AND DEFENCE STUDIES
SERIES 4: WORKING PAPERS No 20

”HUUMESODAT” –
ASEVOIMIEN KÄYTTÖ
TAISTELUSSA HUUMEIDEN TUO-
TANTOA JA LEVIÄMISTÄ VASTAAN

PASI SIRVIÖ

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Strategian laitos

HELSINKI 2007

Pasi Sirviö: ”Huumesodat” – asevoimien käyttö taistelussa huumeiden tuotantoa ja leviämistä vastaan
Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos
Julkaisusarja 4: työpapereita No 20
National Defence University, Department of Strategic and Defence Studies
Series 4: Working Papers No 20

Uusimmat julkaisut pdf-muodossa
<http://www.mpkk.fi/fi/tutkimus-opetus/julkaisut/stratl/>

Kannen kuva: Janne Kopu

ISSN 1236-4983
Maanpuolustuskorkeakoulu – National Defence University
Strategian laitos – Department of Strategic and Defence Studies

Edita Prima Oy
Helsinki 2007

”HUUMESODAT” – ASEVOIMIEN KÄYTTÖ TAISTELUSSA HUUMEIDEN TUOTANTOA JA LEVIÄMISTÄ VASTAAN

Pasi Sirviö

Globaalien turvallisuusuhkien kentässä viime vuosina tapahtuneet muutokset ns. uusien uhkien esiinnousun muodossa ovat tuoneet huumeet entistä näkyvämmiin esiin kansainvälisen turvallisuusajattelun agendalla. Ilmiönä asevoimien käyttö taistelussa huumeiden tuotantoa ja leviämistä vastaan ei ole mitenkään uusi, mutta huumeiden tuotannon ja kansainvälisen terrorismin yhä selväpiirteisemmäksi käyvä linkittyminen toisiinsa on lisännyt vaatimuksia asevoimien roolin kasvattamisesta huumeiden vastaisessa taistelussa.

Kiistaton tosiasia on, että terroristijärjestöiksi kategorisoidut ryhmittymät käyttävät huumekauppaa keskeisenä välineenä oman toimintansa rahoittamisessa. Siltikin huumeiden vastainen taistelu asevoimin on oma erillinen kokonaisuutensa ja sellaisena myös huomattavasti vanhempaa perua oleva ilmiö kuin niin sanottu sota terrorismia vastaan.

Asevoimia on aiemmin käytetty huumeiden vastaisissa operaatioissa lähinnä Latinalaisessa Amerikassa, nyt uutena kohteena on esiin noussut Afganistan, jossa tosin asevoimin suoritettavien operaatioiden kärki kohdistuu ensisijassa terrorismin hävittämiseen.

Yhteinen nimittäjä sekä Latinalaisessa Amerikassa että Afganistanissa toteutetuille toiminnalle on Yhdysvallat. Yhdysvaltojen on jo kauan ennen julistamaansa terrorismin vastaista sotaa toiminut aktiivisesti omien rajojensa ulkopuolella kysymyksissä, jotka se on määritellyt omaa ”kansallista turvallisuuttaan” uhkaaviksi. Huumeiden tuotanto on katsottu tällaiseksi uhkaksi jo 1980-luvulla¹, ja siitä lähtien

Yhdysvallat on toiminut eri puolilla maailmaa huumeiden vastaisen taistelun pääarkkitehtina.

Perinteisestihän Yhdysvallat on usein vastannut kokemiinsa uhkiin sotilaallisesti sävyttynein toimin, eikä puuttuminen huumeiden tuotantoon muodosta tässä suhteessa poikkeusta; Yhdysvaltojen kädenjälki huumeiden vastaisen taistelun strategiseen oppiin on voimakkaasti sotilaallisiin ratkaisuihin painottunut.

Kontrastina tälle on nähtävissä esimerkiksi vaikkapa EU:n piirissä esitetyt määritelmät huumeiden vastaisen taistelun periaatteista ja keinovalikoimasta. EU ei ole selvästikään lähtenyt Yhdysvaltojen viitoit-tamalle tielle sotilaallistamaan huumeepoliitiikkaansa, vaan sijoittanut huumeiden muodostaman uhkan sisäisen turvallisuuden viitekehykseen².

Tämän uhkakuva-analyyseissa olevan eron takia Yhdysvallat onkin lähes ainoa kansainvälinen valtiollinen toimija, jonka

¹ Presidentti Ronald Reagan teki tämän virallisen määrittelyn tarkalleen v. 1986, ks. esim. Coletta A. Youngers & Eileen Rosin, *Drugs and Democracy in Latin America: The Impact of U.S. Policy* –

executive summary, WOLA special report 2004, s.3. http://www.wola.org/media/ddhr_exec_sum_brief.pdf, luettu 14.3.2007.

² Marke Hirvonen, ”Huumeet, pehmeät uhkat ja sisäinen turvallisuus Euroopan unionissa” teoksessa Mika Kerttunen (toim.), *Uudet uhkat*, Edita, Helsinki 2007, s. 50.

huumepolitiikassa on sotilaallinen ulottuvuus. Siksi tämä artikkeli keskittyykin tarkastelemaan asevoimien käytön mahdollisuuksia ja rajoituksia lähinnä Yhdysvaltojen toiminnan tarjoamien esimerkkien valossa.

Jos mietitään esimerkiksi Suomea ja suomalaisten sotilaiden käyttöä huumeiden vastaisen taistelun operaatioissa, ajatus tuntuu varsin kaukaiselta. Käytännössä tällainen skenaario voisi toteutua YK:n mandaatilla Afganistanissa toimivan NATO-johtoisen ISAF-operaation sulaututtua viime vuonna osaksi Yhdysvaltojen johtaman liittoutuman Afganistanissa Talibania vastaan toteuttamaa Enduring Freedom -operaatiota. Suomi on mukana ISAF-operaatiossa n. 100 sotilaan vahvuudella, mutta mandaatti on edelleen selkeästi ainoastaan rauhanturvaamiseen painottuva³. ISAF-joukkojen ei ole toistaiseksi sallittua ottaa suoraan ja suunnitellusti osaa Afganistanissa toteutettavaan huumeiden tuotannon hävittämiseen⁴.

Karkeasti ilmaisten asevoimien perinteinen rooli huumeiden vastaisessa taistelussa koostuu kahdesta osa-alueesta: osallistumisesta tuotannon hävittämiseen ja huumeikasvien sekä valmiiden lopputuotteiden kuljetuksen estämiseen. Tuotannon hävittäminen tapahtuu pääasiassa ilmasta käsin usein siviililentokoneilla suoritettavin vil-

jelmien myrkytyksin, joita suojataan armeijan helikopterien avulla. Lisäksi maa-joukkoja käytetään näiden myrkytysoperaatioiden tukena mahdollista aseellista vastarintaa poistamassa.

Toinen kärki tuotannon hävittämisessä ovat erikoisjoukoin toteutettavat täsmäiskut niihin huumeiden tuotantolaitoksiin, jotka armeijan keräämien tiedustelutietojen perusteella on onnistuttu paikantamaan. Kuljetuksen estämisessä pääpaino on maa-, meri- ja ilmavalvonnassa, jossa asevoimat tarkkailevat potentiaalisia kuljetusreittejä. Vaikka tämä on usein ruutiiniluontoista kontrollointia, on tiedustelun merkitys myös tässä toiminnassa hyvin olennaista.

Tietynlainen laajennus nimenomaan Yhdysvaltojen ja sen liittolaisten asevoimien tehtäväkentässä on suoraan taistelukontaktiin pyrkiminen huumekauppaan sekaantuvien terroristiryhmittymien kanssa. Osin tarpeetonkin määrittelykysymys on, onko kyseessä ensisijassa taistelu terrorismia vai huumeita vastaan – raja on suhteellisen häilyvä tässä kohtaa, sillä lopputulos tähtää molempien uhkien samanaikaiseen hävittämiseen. Tätä kaksijakoisuutta käsitelien jäljempänä tässä kirjoituksessa.

Aseellisen konfliktin ja huumeiden tuotannon välinen yhteys

Maailman huumetuotanto ns. kovien huumeaineiden osalta (heroiini ja kokaani) on aina ollut luonteeltaan maantieteellisesti varsin keskittynyttä. Tietyt alueet ovat tuottaneet leijonanosan niin viljelyistä huumeikasveista kuin jalostetuista lopputuotteistakin tuotannon ollessa muualla maailmassa tällöin varsin marginaalista.

³ Suomalaisista poliitikoista kantaa ISAF-joukkojen mahdollisesti laajentuneeseen tehtäväkenttään otti Vihreän liiton puheenjohtaja Tarja Cronberg, jonka mielestä Afganistanissa oli ”ylitetty sellainen raja, jota ei pitäisi rauhanturvaamisessa ylittää”, *Helsingin Sanomat* 15.10.2006, ”Cronberg: Natosta puhuttava Afganistanin takia”.

⁴ The Senlis Council, *Helmand at War. The Changing Nature of the Insurgency in Southern Afghanistan and its Effects on the Future of the Country*, 2006, s.43-44. http://www.senliscouncil.net/modules/publitions/010_publication/documents/Helmand_c3, luettu 7.3.2007.

Afganistan tuotti YK:n vuoden 2006 huumeraportin mukaan 89 % maailman oopiumista – aineesta, josta heroiini jalostetaan – ja Kolumbia puolestaan vastasi yli 60 % osuudella suurelta osin kokaiinin tuotannosta maailmassa.⁵ Yhteinen nimitäjä näille kahdelle maalle on epävakaa sisäinen tilanne, toisin sanoen sisällissotaa muistuttava konflikti maan rajojen sisäpuolella, missä maan laillisella hallinnolla ei ole omassa kontrollissaan yksiselitteistä väkivallan monopolia.

Ilmiönä aseellisen konfliktin ja huumeiden tuotannon välinen yhteys on verrattain uusi; esimerkiksi vielä 1960-luvulla Turkki, Iran ja Bolivia tuottivat suurimman osan maailman oopiumista ja kokaiinista ilman että näissä maissa olisi ollut käynnissä minkäänlaista aseellista selkkausta⁶. Tämän suhteellisen stabiilin sisäisen tilanteen ansiosta huumeiden tuotannon kitkeminen voimakeinoin on ollut näissä maissa helposti toteutettavissa. Samoin 1970-luvulta aina 1990-luvun loppuun maailman oopiumin tuotannon keskuspaikkana pidetty ns. ”kultaisen kolmion alue” (Laos, Myanmar, Thaimaa) on onnistuttu siivomaan maiden hallitusten voimakkain toimin lähes kokonaan huumeiden tuotannosta vapaaksi alueeksi, olkoonkin, että yksioikoinen politiikka tässä asiassa on aiheuttanut näissä maissa ei-toivottuja sosiaalisia seurauksia pahenevan köyhyyden ja nälänhädän muodossa⁷.

⁵ UNODC, *World Drug Report 2006*, Volume 1: Analysis – Full Report, s.6 & 86. http://www.unodc.org/pdf/WDR_2006/wdr2006_volume1.pdf, luettu 28.2.2007.

⁶ Svante E. Cornell, “Narcotics and Armed Conflict: Interaction and Implications”, *Studies in Conflict and Terrorism* Vol. 30, No. 3, 2007, s.208.

⁷ Camilla Andersson, Torbjörn Dalin, Jesper Stage & James Macgregor, “The socio-economic impacts of opium eradication in South East Asia” julkaisussa *Impact Assessment of Crop Eradica-*

Tätä nykyä suurin osa maailman huume-tuotannosta tapahtuu konfliktialueilla, samalla kun aineiden kuljetukseen osallistuvat erilaiset kapinallis- ja terroristiryhmitymät⁸. Onkin hyvin selvästi toteennäytetty, ettei aseellinen konflikti suinkaan kehity huumeiden tuotannon ympärille, vaan käynnissä oleva konflikti vetää ennemmin huumeiden tuotantoa puoleensa siirtäen tuotannon aina sinne, missä tapahtuu⁹.

Mekaniikka tämän kehityksen taustalla on hyvin ymmärrettävä; kaoottisessa sisäisessä kriisitilanteessa poliittiset ja taloudelliset tekijät ovat omiaan luomaan olosuhteet, joissa huumeiden tuotanto voi kukoistaa. Poliittisen kontrollin puute ja laillisen esivallan kyvyttömyys estää rikollista toimintaa mahdollistavat huumeiden tuotannon, kun taas pitkittyvän konfliktin taloudelliset vaikutukset yleisenä kurjituskehityksenä yhteiskunnassa puolestaan luovat ihmisiin motivaation ja tarpeen hakea elantoa huumekasvien viljelystä. Aseellista taistelua laillista esivaltaa vastaan käyvät ryhmittyvät puolestaan näkevät huumekaupassa houkuttelevan mahdollisuuden hankkia rahoitusta omalle toiminnalleen, ovathan huumekauppaan osallistumisesta saatavat voitot panostuksiin nähden usein todella huomattavia¹⁰.

Sotaa käyvien ryhmittymien osallistuminen huumekauppaan luo näiden ryhmien toiminnalle rahoituksellista perustaa. Tämä on omiaan pidentämään vallitsevan konfliktin kestoa¹¹. Taistelua käyvät ryhmittymät pystyvät huumekaupasta saadun

tion in Afghanistan and Lessons Learned from Latin America and South East Asia, 2006, s. 87 & 107-108. http://www.senliscouncil.net/documents/impact_assessment_on_eradication, luettu 15.3.2007.

⁸ Cornell, “Narcotics and Armed Conflict”, s. 208.

⁹ Ibid., s. 207 & 216.

¹⁰ Ibid., s. 211-213.

¹¹ Ibid., s. 208 & 216.

rahoituspohjan ansiosta käymään pitkän tähtäimen asymmetristä sotaa, jossa välittömän tuloksen saavuttaminen esimerkiksi vallankaappauksen muodossa ei ole taloudellisten realiteettien luoman paineen saanelema nopean aikataulun tavoite. Konfliktin pitkittyminen ei välttämättä ole kapinaryhmittymien voitto, mutta se taatusti on tappio sodan toiselle osapuolelle (vrt. Yhdysvaltojen epäonnistumiset vaikkapa Vietnamissa tai Irakissa).

Kolumbian kehitys maailman johtavaksi kokaiinin tuottajaksi

Kolumbia on nykyisin maailman ylivoimaisesti suurin kokaiinin tuottaja, mutta Yhdysvaltojen perspektiivistä maa on tässä suhteessa vieläkin merkittävämpi, sillä edelleenkin melkein 90 % Yhdysvaltoihin tulevasta kokaiinista on nimenomaan Kolumbiasta peräisin¹². Tätä taustaa vasten ei ole mitenkään yllättävää, että Yhdysvallat on aktivoitunut etsimään keinoja ongelman ratkaisemiseksi.

Yhdysvaltojen ensimmäiset toimet alkoivat jo 1980-luvun lopussa ja kohdistuivat kolmeen Etelä-Amerikan valtioon, jotka olivat kokaiinin tuottajina silloin varsin tasaväkisiä – Boliviaan, Kolumbiaan ja Peruun. Yhdysvaltojen antama taloudellinen apu huumeuotannon kitkemiseksi näissä maissa osoittautui siltä osin menestyksekkääksi projektiksi, että huumeiden tuotanto putosi minimiin sekä Boliviassa että Perussa. Mutta kuten globaalia huumeiden tuotantoa pitemmällä aikaperspektiivillä tarkasteltaessa on havaittu, tuotannon onnistunut hävittäminen jossain siirtää

vain sieltä poistuvan tuotannon aina jonkin muualle¹³.

Vaikkei Boliviaa ja Perua voi sanoa yhteiskunnallisesti täysin vakaaksi ja tyystin ilman laillista esivaltaa vastustavaa liikehdintää oleviksi maiksi, niin siltikin niiden laillisen hallinnon legitimitetin tasossa ja kyvyssä ylläpitää sitä on eroa Kolumbian tilanteeseen. Tämä seikka on keskeinen tekijä arvioitaessa syitä siihen, miksi Yhdysvaltojen tukipaketti ei purrut vastaavalla tavalla Kolumbiaan.

Erityisen vaikeaksi Kolumbian tilanteen on tehnyt sisällissotaa maan laillista hallitusta vastaan käyvien kapinallisryhmittymien sekaantuminen huumekauppaan; tämä tendenssi on ollut ratkaisevaa Kolumbian huumeuotannon kasvulle. Kolumbiaa maana on varjostanut aina vuodesta 1948 jatkunut epävakaa tilanne, joka kiihvimman sisällissodan laannuttua 50-luvun loppuun mennessä on sittemmin jatkunut aateperustaltaan vasemmistolaisiksi tai marxilaisiksi laskettavien kumouksellisten ryhmien järjestäytyneenä vastarintana hallituksen joukkoja vastaan.¹⁴

FARC:n (ryhmistä suurin) ja muiden kapinallisryhmien sekaantuminen huumekauppaan on vaikeuttanut olennaisesti Kolumbian hallituksen toimia huumeiden tuotannon ja leviämisen rajoittamiseksi. Kapinallisten osallistuminen huumekauppaan koostuu suojelun antamisesta huumeiden tuottajille ja kuljettajille eräänlaista ”veroa” vastaan. Tällä tavoin ne antavat aseellisen turvan huumebisnekseen osal-

¹² U.S. Department of State, *International Narcotics Control Strategy Report 2007*. <http://www.state.gov/p/inl/rls/nrcrpt/2007/vol11/html/80855.htm>, luettu 28.2.2007.

¹³ Coletta A. Youngers & Eileen Rosin, *Drugs and Democracy in Latin America*, s.4.

¹⁴ Angel Rabasa & Peter Chalk, *Colombian Labyrinth: The Synergy of Drugs and Insurgency and Its Implications for Regional Stability*, RAND Monograph/Reports 2001, s. 32-33, http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1339/MR1339.ch3.pdf, luettu 2.3.2007.

listuville huumeiden tuotantoa taistelevia hallituksen joukkoja vastaan.¹⁵

Oman lisänsä Kolumbian sekavaan tilanteeseen ovat tuoneet maassa toimivat oikeistolaiset puolisoitilaalliset itsepuolustusjoukot, jotka toimivat maassa vasemmistosissejä vastaan, mutteivät edusta millään muotoa laillista hallintoa. Nämä ryhmittävät ovat huomattavasti vähemmän toisiinsa linkittyneitä, vaikkakin ne ovat perustaneet itselleen katto-organisaation, *Autodefensas Unidas de Colombian* (lyhenteeltään AUC).

AUC:n alaisten joukkojen on todettu yhtä lailla sotkeutuneen huumeiden kuljetukseen¹⁶, ja vaikka AUC on kategorisoitu syksystä 2001 lähtien terroristiryhmittymäksi ja siten myös laittomaksi toimijaksi Kolumbiassa, niin silti sen yhteydet Kolumbian hallintoon ovat edelleen vahvat. Tämä kuvaa osaltaan Kolumbian tilanteen sekavuutta ja myös korruption tasoa maassa. Uusin esimerkki tästä nähtiin, kun Kolumbian armeijan päällikön nimi nousi hiljattain esiin epäiltynä sotilaallisen yhteistyön järjestämisestä oikeistolaisten puolisoitilaallisten joukkojen kanssa¹⁷

Plan Colombia

USA:n perusteellisempi puuttuminen Kolumbian tilanteeseen sai ilmiänsä vuonna 2000 presidentti Bill Clintonin kaudella ns. *Plan Colombia* -tukupaketin muodossa. *Plan Colombia* oli Kolumbian silloisen presidentin Andres Pastranan aloittama ohjelma Kolumbian sekavan tilanteen ratkaisemiseksi ja myös maassa rehottavan kokaiinin tuotannon lopettamiseksi.

Plan Colombian suunnitelluksi kestoksi kaavailtiin kuutta vuotta, ja se koostui muistakin osa-alueista kuin huumeongelman ratkaisemisesta voimakeinoin; ohjelma sisälsi yhteiskuntapoliittisia ja sosioekonomisia tavoitteita niin oikeusjärjestelmän toimivuuden parantamisen kuin taloudellisen kehityksen edistämisen muodossa.¹⁸

USA:n myöntämä tuki ohjelmalle oli suurelta osin huumeiden vastaiseen taisteluun tarkoitettua ja pääosin sotilaallista sisältäen tietyn määrän sotilashenkilöstöä neuvonantajien roolissa, koulutusta, tiedustelutukea sekä välineistöä. Tästä avusta taloudellisesti suurimman osan vei välineistö, josta puolestaan suurin menoerä koostui helikoptereista; jo pelkästään vuoteen 2003 mennessä USA oli toimittanut Kolumbian armeijalle 49 taisteluhelikopteria käytettäväksi huumeiden vastaisissa operatioissa. Muu välineistö on koostunut rahti- ja myrkytyslentoihin käytettävistä lentokoneista, partioaluksista, viestintä- ja tiedusteluvälineistöstä sekä aseistuksesta.¹⁹

Iso panostus on myös ollut Kolumbian armeijan henkilöstölle tarjottu koulutus. Käytännössä Kolumbian armeijan 2300 sotilasta käsittävä huumeiden vastaiseen taisteluun tarkoitettu prikaati on USA:n kouluttama ja myös taloudellisesti ylläpitämä taisteluyksikkö. Kolumbian maaperällä puolestaan toimivat sadat yhdysvaltalaiset sotilashenkilöt ja yksityisten sotilasalan yritysten työntekijät ovat toimineet paitsi kouluttajina myös tiedustelutietojen

¹⁸ Rabasa & Chalk, *Colombian Labyrinth*, s. 61-62.

¹⁹ Ingrid Vaicius & Adam Isacson, *The "War on drugs" meets the "war on Terror"*, International Policy Report, Center for International Policy 2003, s. 3-5. <http://ciponline.org/colombia/0302ipr.pdf>, luettu 3.4.2007.

¹⁵ Ibid. s. 32-33.

¹⁶ Ibid., s. 58-59.

¹⁷ *Los Angeles Times* 25.3.2007, "Colombia army chief linked to outlaw militias".

kerääjinä ja myrkytyslentokoneiden lentäjinä. Lisäksi USA on tarjonnut runsain mitoin omaa tiedustelukapasiteettiaan ja -tietouttaan Kolumbian armeijan käyttöön.²⁰

Itse varsinainen operatiivinen toiminta on jäänyt Kolumbian armeijan kontolle, siihen Yhdysvallat ei sinänsä ole ottanut osaa. Kuitenkin ottaen huomioon kaikki nämä panostukset niin taloudellisesti kuin toiminnan ohjailunkin suhteen, niin voidaan perustellusti sanoa, että huumesotaa Kolumbiassa on käynyt nimenomaan Yhdysvallat, työrukkasenaan Kolumbian hallitus ja armeija.

Euroopassa Yhdysvaltojen sotilaallisesti painottunut lähestymistapa ei ole herättänyt ihailua; esimerkiksi EU:n panos *Plan Colombian* taloudelliseen tukemiseen on ollut suunniteltua pienempää johtuen juuri vahvasta epäluulosta USA:n toimintatapa ja kohtaan²¹.

Taistelua huumeita vai huumeita ja terrorismia vastaan?

Eräs keskeinen seikka liittyen koko Kolumbian tilanteen ratkaisuun on sen määrittelyn tekeminen, millaista sotaa ja ketä tai mitä vastaan Kolumbiassa käydään. Yhdysvallathan on aiemmin käynyt Kolumbiassa ainoastaan sotaa huumeiden leviämistä vastaan Kolumbian hallituksen sodan ollessa taistelua paitsi toki huumekauppaa vastaan, mutta myös sotaa maassa toimivia laittomia ryhmittymiä vastaan.

²⁰ Ibid., s. 3-5.

²¹ Ks. esim. Gabriel Marcella, *The United States and Colombia: The journey from Ambiguity to Strategic Clarity*. University of Miami & U.S. Army War College, Strategic Studies Institute 2003, s. 54. <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/PUB10.pdf>, luettu 25.3.2007.

Syyskuun 11. oli osittain käännteentekevä päivä myös Kolumbian tilanteen määrittämiselle Yhdysvalloissa. Vaikka FARC, ELN (toiseksi suurin vasemmistolainen kapinallisryhmittymä) ja AUC olivat jo ennen sitä USA:n ulkoministeriön laatimalla terroristiryhmien listalla, niin tuon päivän jälkeen ne nähtiin enemmän osana laajempaa ja uhkapotentiaaliltaan merkittävämpää kokonaisuutta, vaikkei Kolumbia maana muodollisesti nostettukaan esiin puhuttaessa globaalista terrorismin vastaisesta sodasta.²²

Yhdysvaltojen Kolumbia-linjauksissa aiemmin vallinnutta selvää jakoa huumeiden vastaiseen ja terrorismin tai kapinallien vastaiseen operatiiviseen toimintaan vaadittiin laajalti hylättäväksi. Esimerkiksi Washington Post vaati alkuvuodesta 2002 pääkirjoituksessaan muutamien muiden sanomalehtien tapaan hallituksen häivyttävän tämän kahtiajaon ja keskittyvän Kolumbian huumeiden vastaisessa taistelussa myös taisteluun terrorismiryhmittymiksi luokiteltavia kapinallisryhmiä vastaan²³. Tällä mielipideilmastolla oli varmastikin merkitystä siihen, että loppuvuodesta 2002 Yhdysvaltojen puolustusministeri Donald Rumsfeld antoi kongressille lausunnon, jossa hän totesi terrorismin ja huumekaupan kytkeytyvän Kolumbiassa toisiinsa, ja että näitä molempia ongelmia tulisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena²⁴.

Doktriinin muuttumisen tai laajentumisen myötä Yhdysvallat on lähestynyt päämäärissään Kolumbian hallitusta. Nykyään huumekaupan estäminen nähdään myös Kolumbian hallituksen pitkään ylläpitämän näkökannan perspektiivistä – huumekauppaan iskemällä isketään samalla myös

²² Marcella, *The United States and Colombia*, s.34.

²³ *Washington Post* 14.1.2002, pk.

²⁴ Marcella, *United States and Colombia*, s. 62.

kapinallisryhmittymiin sekä niiden taloudelliseen perustaan²⁵.

Sotilaallisen ratkaisun puolestapuhujat Kolumbian tilanteessa lähtevät siitä hyvin selkeästä olettamuksesta, että koko ongelman ydin piilee siinä, että aseelliset ryhmät ovat suurelta osin huumekaupan takana turvaamassa huumeiden tuotantoa ja leviämistä, eikä ongelmaa voida ratkaista ilman, että nuo ryhmät tuhoetaan sotilaallisesti²⁶.

Kolumbian huumesodan lainalaisuuksia hahmotettaessa ovat useat asiantuntijat viitanneet von Clausewitzin klassiseksi tekemään ajatukseen vihollisen *voiman painopisteestä* (centre of gravity) ja siihen iskemisen merkityksestä koko sodan lopputulokselle. Huumekauppa ja sen tarjoama taloudellinen perusta on nähty tällaisena voiman painopisteenä, mutta myös tästä poikkeavia näkemyksiä on esitetty. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan kolumbia-laisten kapinallisryhmien voiman painopiste ei suinkaan ole jäljitettävissä huumekauppaan ja sitä kautta talouteen, vaan todellinen kompetenssi harjoittaa omaa toimintaa lepää pienten kaupunkien ja maaseudun poliittisessa kontrollissa²⁷.

Siviiliväestön lojaalisuus ja hiljainen tuki toiminnalle vaikkapa vain kieltäytymällä laillisen esivallan auttamisesta tietämättömyyteen verhoutumalla muodostaakin ongelman todellisen ytimen. Kapinahenki Kolumbiassa ei ole enää klassista vallankumouksellista kapinointia, vaan sen vaikutusvalta tietyillä alueilla asuvaan siviili-

väestöön muistuttaa mafian otetta ihmisiin²⁸.

Tällaiseen avunannon kulttuurin syntyminen on omat selvät ja ymmärrettävät syynsä. Kokapensaansatojen hävittäminen ilmasta suoritetuin myrkytyksin on hävitänyt samalla myös monen maanviljelijän pääelinkeinon ajaen tietyt alueet vaikean työttömyystilanteen ja köyhyyden partaalle. Tällaisen kurjistuvan talouden oloissa tyytymättömyys tämän tilanteen aiheuttanutta hallintoa kohtaan tunnetusti itää ja kannatus erilaisia ääriliikkeitä kohtaan siikää.

Äkkiä ajatellen viisas strategia olisikin siirtää fokus huumesodassa muualle kuin raaka-aineen viljelijöihin sekä näiden satojen hävittämiseen ja keskittyä nimenomaan huumeiden salakuljetusta organisoivien ryhmien sekä kuljetusta turvaavien kapinallisten toimintaan.

Tällainen siirtymä pelkästään huumeiden vastaisesta operaatiosta huumeiden ja terrorismin vastaiseen lienee osin jo tapahtunut. Osaltaan tätä siirtymää indikoi neuvonantajina Kolumbiassa toimivien yhdysvaltalaisien sotilashenkilöiden määrän tuplaantuminen vuoden 2005 aikana 400:sta aina 800 henkilöön²⁹.

Loputon sota vai ratkaisu näköpiirissä?

Kokonaan toinen kysymys on, kuinka onnistunut voimakkaasti sotilaalliseen rat-

²⁵ Rabasa & Chalk, *Colombian Labyrinth*, s. 65.

²⁶ Edward J. Ramotowski, *Colombia – the Strategic Challenge*, National Defence University, National War College 2003, s. 8. <http://www.ndu.edu/library/n4/n035602k.pdf>, luettu 5.3.2007.

²⁷ Rabasa & Chalk, *Colombian Labyrinth*, s. 65.

²⁸ David C. Becker, *Morphing War: Counter-Narcotics, Counter-Insurgency, and Counter-Terrorism Doctrine in Colombia*, National Defence University, National War College 2004, s.8. <http://www.dtic.mil/ndia/2004sollic/beck.pdf>, luettu 5.3.2007.

²⁹ Mark Campsey, *Balancing U.S. Strategy in Colombia*, U.S Army War College 2005, s. 9. <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/ksil105.pdf>, luettu 8.3.2007.

kaisuun orientoitunut lähestymistapa on kokonaisuus huomioiden. Kolumbian presidentiksi vuonna 2002 tullut Alvaro Uribe terävöitti selkeästi Kolumbian politiikkaa ajaen voimakkaammin lopulliseen ratkaisuun tähtäävää linjaa sotilaallisessa toiminnassa kapinallisryhmiä vastaan. Uriben mukaan kestävän rauhan saavuttaminen ja olojen stabilisoiminen Kolumbiassa on ensisijainen ja kiireellinen nopean aikataulun tavoite, johon tulee satsata kaikkein eniten resursseja, ja vasta sen jälkeen voidaan ajatella taloudellisia uudistuksia³⁰.

Sotilaallisten voimavarojen lisääminen varmasti tuo kaivattuja tuloksia hyvinkin nopealla aikataululla, mutta asiassa on kääntöpuolensa. Kokaiinin tuotannon hävittäminen voimakeinoin ilman riittävää panostusta vaihtoehtoisten viljelyohjelmien edistämiseen kohdistuu kaikkein pahiten maan köyhään viljelijäväestöön pahentamalla tilannetta kaikkialla maaseudulla ja ajaen ihmisiä FARC:n ja muiden kapinallisryhmien tukijoiksi³¹.

Armeijan entisestään painottunut rooli ongelman ratkaisussa on jo pitkään heijastunut Kolumbiassa kasvavana määränä ihmisoikeusrikkomuksia; erityisen huolestuttavana piirteenä tässä mielessä on nähty yksityisten yhdysvaltalaisien sotilasalan yritysten lisääntynyt käyttö – näillä yrityksillä ei ole Yhdysvaltojen sotilasviranomaisten vastuuta ja kontrollia lainkaan toimiensa pohjana³².

³⁰ BBC News 18.11.2004, ”Uribe defends security policies”. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4021213.stm>, luettu 7.4.2007.

³¹ Rabasa & Chalk, *Colombian Labyrinth*, s.66.

³² Peter Dale Scott, *Drugs, Oil and War: The United States in Afghanistan, Colombia, and Indochina*, Rowman & Littlefield, Lanham 2003, s.101. Yksityisten yritysten toimien oikeudellista kontrollia tosin pyritään koko ajan parantamaan, ks. esim. P.W. Singer, ”Law Catches up to Private

Oma lukunsa tämän kaltaisessa kehityksessä (ulkomaisten joukkojen lisäyksessä) on myös sen vaikutukset Kolumbian demokratian ja valtiollisen suvereniteetin kansainväliselle maineelle sekä niiden tosiasialliselle olemassaololle.

Käyttöön otetut voimakkaat otteet ovat vähentäneet kokaiinin viljelyä ja tuotantoa Kolumbiassa viime vuosikymmenen lopun ja tämän alun huippulukemista³³, mutta tulokset eivät ole olleet toivotunlaisia. Kolumbian hallituksen julkituotu tavoite *Plan Colombian* alkuvaiheessa oli puolittaa maan huumetuotanto vuoteen 2006 mennessä³⁴, joten tältä osin kuusivuotinen suunnitelma ei ole yltänyt maaliinsa. Viljelmät ovat toki hävinneet suurin piirtein 1990-luvun puolivälin tasolle, mutta vähennys valmiiden lopputuotteiden määrässä ei ole ollut läheskään yhtä suuri³⁵. Siksi taistelu Kolumbiassa jatkuu, etenkin Uriben tultua valituksi uudeksi nelivuotiskaudeksi syksyllä 2006. Nyt lanseeratun *Plan Colombia II:n* on määrä kestää vuoteen 2009, ja sille haetaan rahoitusta niin Yhdysvalloista kuin Euroopastakin. Yhdysvallat on ilmoittanut osallistuvansa myös tähän suunnitelman kakkosvaiheeseen, mutta aiempaa vähäisemmällä panostuksella³⁶.

Militaries”, *Defence Tech* 3.1.2007.

<http://www.defensetech.org/archives/003123.html>, luettu 27.4.2007.

³³ UNODC, *Coca Cultivation in the Andean Region: A survey of Bolivia, Colombia and Peru*, 2006. http://www.unodc.org/pdf/andean/Andean06_ExSumm.pdf, luettu 28.3.2007.

³⁴ Myles R.R. Frechette, *Colombia and the United States – the Partnership: but what is the End-game*, U.S. Army War College Strategic Studies Institute 2007, s. 27.

<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/pub762.pdf>, luettu 11.4.2007.

³⁵ UNODC, *Coca Cultivation in the Andean Region*.

³⁶ Frechette, *Colombia and the United States – the Partnership*, s. 23.

Afganistan – Taliban ja huumeet

Mikäli Kolumbia vastaa tätä nykyä pääosin maailman kokaiinin tuotannosta, niin heroiiniksi jalostettavan oopiumin osalta Afganistan on aivan omassa kastissaan.

Oopiumin tuotannolla on Afganistanissa vuosikymmenien perinteet, mutta melko pienimuotoinen tuotanto lähti kasvuun Neuvostoliiton miehitettyä maan vuonna 1979. Neuvostomiehitys ja sitä vastustanut islamistinen kapinallisliike loivat maasta sotatantereen, jossa maan taloudellinen infrastruktuuri tuhoutui ja maatalous sekä muu taloudellinen toiminta lamaanui. Maa ajautui hyvin agraariseksi vaihdantalouden yhteiskunnaksi, ja näissä oloissa oopiumista tuli melkeinpä eräänlainen valuutta, vaihdon väline.³⁷

Afganistan ajautui taloudellisesti niin riippuvaiseksi oopiumista, että Neuvostomiehityksen loputtua ja Talibanin noustua valtaan sisäisen valtataistelun seurauksena vuonna 1995 eivät huumeisiin uskonnollisista syistä lähtökohtaisesti kielteisesti suhtautuneet uudet vallanpitäjät voineet puhtaasti taloudellisten syiden takia kieltää oopiumin viljelyä.³⁸

Talibanin suhde huumeisiin on vuosien saatossa ollut vähintäänkin ambivalentti. Toisaalta on uskonnollisiin periaatteisiin vedoten suhtauduttu kriittisesti ja kielletty esimerkiksi heroiinin sekä hasiksen tuotanto, kuljetus ja käyttö, muttei ole sanottu samaan hengenvetoon mitään oopiumista – aineesta, jota on perinteisesti tuotettu

³⁷ Francisco Thoumi, Paris International Symposium on Global Drug Policy: local innovations and International Challenges – 26.11.2004 pidetty puhe, The Third International Symposium on Global Drug Policy: Paris 2004. http://www.conseildesenlis.net/documents/thoumi_paris
³⁸ Ibid.

eniten eteläisessä Afganistanissa; alueella, johon Talibanilla on aina ollut kaikkein vahvin kontrolli.³⁹

Pidetäänkin lähes itsestään selvänä, että oopiumin tuotannon kiellon (jonka Taliban oikeasti olisi ehkä tahtonutkin langettaa) ollessa mahdoton Taliban päätti vallassakin ollessaan jatkaa varannon keräämistä oopiumin avulla.⁴⁰ Muutos tässä asiassa nähtiin yllättäen vuonna 2000, jolloin Taliban-johdaja Mullah Omar langetti kiellon oopiumin viljelylle Afganistanissa. Eräiden asiantuntijoiden mukaan asetettu panna on ”ehkä kaikkein tehokkain koskaan nykyaikana nähty huumeaineiden kontrolliin tähtäävä aloite”⁴¹.

Tosin liiallista ylistystä tulee tässä kohtaa välttää; pelkästään taloudellisten realiteettien takia panna olisi ollut kestävä, vaikka Taliban olisikin pysynyt vallassa. Suuria epäilyksiä on esitetty myös Talibanin todellisia motiiveja kohtaan. Kieltohan ei kattanut huumeiden kuljetusta ja myyntiä, vain huumekasvien kasvatuksen – eli itse huumeakauppa pyöri normaaliin tapaan.⁴² Onkin esitetty arvioita, että kielto langetettiin, jotta huumeiden hinnat saataisiin kohoamaan ja Talibanin pannaan vastaan varaamalla suurella varastolla huumeita kyettäisiin keräämään maksimaalinen tuotto.⁴³

³⁹ John K. Cooley, *Unholy Wars: Afghanistan, America and International Terrorism*, Pluto Press, Lontoo 2002, s. 123.

⁴⁰ Ted Galen Carpenter, *How the Drug War in Afghanistan Undermines America's War on Terror*, Foreign Policy Briefing No. 84, November 10, 2004. CATO Institute 2004, s. 3. <http://www.cato.org/pubs/fpbriefs/fpb84.pdf>, luettu 22.3.2007.

⁴¹ Thoumi, Paris International Symposium on Global Drug Policy: local innovations and International Challenges.

⁴² Ibid.

⁴³ Ks. esim. Carpenter, *How the Drug War in Afghanistan Undermines America's War on Terror*, s. 4-5.

Sotaa terrorismia vai terrorismia ja huumeita vastaan?

USA:n Afganistaniin suorittaman intervention tausta tiedetään; kyseessä ei ollut huolestuminen maan vaikeasta huumeilanteesta ja sen vaikutuksista Yhdysvaltoihin, vaan syyskuun 11. päivän tapahtumat laukaisivat terrorismin vastaisen sodan Afganistanissa Talibania vastaan.

Tässä mielessä Afganistanissa parhailaankin sodittava sota ei ole ”huumesota” klassisessa mielessä verrattuna esimerkiksi Kolumbiaan. Pääkohde on Taliban ja terrorismin kitkeminen, taistelua huumeiden leviämistä vastaan on toteutettu matalammalla profiililla.

Tähän on selvät syynsä Afganistanin Kolumbiaa mutkikkaammalla tilanteella. Afganistan on maana edelleenkin agraarisesti jäsentynyt heimoyhteiskunta, jossa eri heimot hallinnoivat omia alueitaan keskusvallan otteen ollessa näillä alueilla varsin heikko. Näiden heimojen ja niiden päälliköiden tuki on ollut elintärkeää Yhdysvaltojen johtamille joukoille taistelussa Talibania vastaan.

Totuus kuitenkin on, että nämä sotapäälliköt klaaneineen ovat osaltaan myös mukana Afganistanin huumebisneksessä, mikä tekee Yhdysvaltojen ja sen liittolaisten politiikasta väkisinikin tasapainoilua eri intressien välimaastossa. Esimerkiksi Taliban-hallinnon julistaman pannan aikana yli 90 % vuoden 2001 huumeuotannosta tuli Yhdysvalloille tärkeän liittolaisen, Pohjoisen liittouman, hallinnoimalta alueelta⁴⁴.

Osa USA:n ja sen liittolaisten linjaa onkin ollut tietynlainen asiaan puuttumattomuus tiettyjen toimijoiden ollessa kyseessä. Af-

ganistanissa on tultukin sen kysymyksen äärelle, kuinka monimutkaista huumeiden ja terrorismin vastaisen taistelun yhteen sovittaminen voikaan olla. Huumeiden vastainen taistelu siihen liittyvine operaatioineen on kuitenkin Yhdysvaltojen Afganistan-politiikan prioriteeteissa alisteinen varsinaiselle päämäärälle – terrorismin mahdollisimman totaaliseksi kitkemiseksi maailmasta. Tämän vuoksi Afganistanissa on monesti jouduttu tekemään kompromisseja huumeiden tuotantoon ja leviämiseen kajoamisen suhteen, jotta nämä varsinaiset ylemmän tason päämäärät ja tavoitteet tulisivat saavutetuiksi

Tätä sallivaa suhtautumista on pidetty joidenkin asiantuntijoiden piirissä täysin kannatettavana toimintamallina. Esimerkiksi Kolumbiankin tilannetta paljon tutkineen Cato-instituutin varapresidentin Ted Galen Carpenterin mielestä USA:n tulee pitää toiminnan prioriteetit (sota radikaalia islamilaista terrorismia vastaan prioriteetti nro 1) kirkkaana mielessä ja noudattaa pragmaattista politiikkaa suhteessa ystävällismielisten ja yhteistyökykyisten heimopäälliköiden huumebisneksiin ottamalla tästä koituvat haitat välttämättömän yhteistoiminnan väistämättöminä sivuvaikutuksina.⁴⁵

Tällaista toimintapolitiikkaa on myös noudatettu, sillä virallinen linja on ollut hävittää huumeuotantoa ainoastaan, jos siihen on törmätty sattumalta, ja mikäli suoritteilla ollut operaatio on sen sallinut. USA:n armeijan komentajat Afganistanissa ovat myös antaneet vähemmän innostuneita lausuntoja armeijan joukkojen laajemmasta osallistumisesta huumeiden vastaisiin operaatioihin.⁴⁶

⁴⁵ Carpenter, *How the Drug War in Afghanistan Undermines America's War on Terror*, s. 6.

⁴⁶ *The Washington Times* 26.10.2004, "The military resists anti-drug role".

⁴⁴ Scott, *Drugs, Oil and War*, s. 44.

Yhdysvallat on kuitenkin lisännyt huumeiden vastaiseen taisteluun tarkoitettua kapasiteettiaan Afganistanissa, vaikkakaan itse joukkoja ei ole pyritty valjastamaan huumeiden vastaisiin operaatioihin. Käytännössä tämä on tarkoittanut välineistön (helikopterit, kuljetuslentokoneet) toimitamista Afganistanin viranomaisille sekä alueella huumeiden vastaisessa työssä toimiville siviiliviranomaisille (lähinnä DEA).

Välineistön lisäksi annettu apu on koostunut koulutuksesta, toiminnan suunnitteluun osallistumisesta ja tiedustelutuesta. Sotilaallisen toiminnan perspektiivistä katsoen johtavan roolin koalition huumeiden vastaisessa taistelussa on ottanut Iso-Britannia, joka Afganistanin oman huumeiden vastaisen erikoisjoukon kouluttamisen lisäksi on lisännyt omia joukkojaan nimenomaan runsaasta oopiumin tuotannosta tunnetulla Helmandin alueella tultuaan ISAF-operaation vetovastuuseen toukokuussa 2006.⁴⁷

Ilmapiiri Yhdysvalloissa on alkanut kääntyä Afganistanin tilanteen suhteen hyvin

⁴⁷ Iso-Britannia ilmoitti tammikuussa 2006 n.3300 miehen vahvuisen iskujoukon (Helmand Taskforce) lähettämistä eteläiseen Afganistaniin, tätä joukkoa täydennettiin myöhemmin v. 2006 n. 1000 sotilalla, ja vastikään Britannia on ilmoittanut vielä 1400 sotilaan lähettämistä. Ks. Iso-Britannian puolustusministeriön tiedote, <http://www.mod.uk/DefenceInternet/FactSheets/OperationsFactsheets/OperationsInAfghanistanBackgroundBriefing1.htm>, luettu 20.4.2007 sekä *Helsingin Sanomat* 27.2.2007 ”Britanniasta 1400 sotilaan lisäjoukot Afganistaniin”. Raporttien mukaan nämä joukot olisivat nimenomaan huumeiden vastaisia operaatioita varten kokoonpantuja, ks. esim. Congressional Research Service, *Report for Congress: U.S. Military Operations in the Global War on Terrorism: Afghanistan, Africa, the Philippines, and Colombia*, 2005, s.11. <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL32758.pdf>, luettu 26.3.2007.

samaan suuntaan kuin Kolumbian tapauksessakin: erillisistä terrorismin ja huumeiden vastaisista taistoista halutaan muodostaa yhtenevä ja koherentti toiminnallinen kokonaisuus, jossa taistellaan samanaikaisesti näillä molemmilla rintamilla. Hiljattain Yhdysvalloissa sai julkisuutta neljän edustajainhuoneen republikaanisen jäsenen mm. ulko- ja puolustusministereille lähettämä kirje, jossa vaadittiin huumeiden vastaisen taistelun ottamista osaksi terrorismin vastaista sotaa Afganistanissa, koska huumekauppa vauhdittaa terroristien toimintaa.⁴⁸

Kiistaton fakta onkin, että huumekaupan ja terrorismin välillä vallitsee yhteys myös Afganistanissa – aivan kuten Kolumbiasakin – ja että tähän terrorismin keskeiseen rahoituslähteeseen iskemisessä piilee suurelta osin koko ratkaisun ydin. Mutta kokonaan toinen asia on, millaisin keinoin tuohon symbioosiin tulisi iskeä.

Voimakkaalla oopiumsatojen hävittämiseen tähtäävällä ohjelmalla ilman maanviljelijöille taattuja vaihtoehtoisia tapoja ansaita elantoa, ei saavuteta kestäviä tuloksia. Kuten Afganistanin entinen sisäministeri Ali A. Jalali teroittaa, huumeiden tuotantoon ja köyhyyteen tulisi iskeä samanaikaisesti. Jos kolmannes maan bruttokansantuotteesta hävitetään hetkessä, on taloudellisen tukipaketin ja vaihtoehtoisten ansaintamuotojen käyttöönoton suunnitelman oltava kattava, jotta saavutettaisiin pitkän tähtäimen tavoitteita huumeiden vastaisessa taistelussa.⁴⁹

⁴⁸ *Los Angeles Times* 7.2.2007, ”GOP lawmakers press Bush on Afghanistan”.

⁴⁹ Ali A. Jalali, ”The Future of Afghanistan”, *Parameters*, spring 2006, s.13-14. <http://carlisle-www.army.mil/usawc/Parameters/06spring/jalali.pdf>.

Kenttätutkimukset ovat osoittaneet, että tuotannon voimakkaan hävittämisen ja paikallisten Yhdysvaltojen johtamaa koalitiota ja ISAF-joukkoja kohtaan tuntemaan vihamielisyyden välillä vallitsee selvä korrelaatio; toisin sanoen pelkästään voimakeinoin toteutettava huumeiden tuotannon puuttuminen lisää vain Talibanin ja terrorismin kannatusta.⁵⁰ Jos sotilaallista voimaa käytetään, tulisi se pääasiassa kohdistaa tuotantolaitoksiin ja laboratorioihin sekä huumeiden kuljetuksen estämiseen – tällä strategisella valinnalla viljelijät eivät ole suoraan toimien kohteena ja vahingon kärsijöinä.

”Huumesotien” tavoitteet – silkkaa utopiaa?

Huumeiden vastaisessa taistelussa niin Kolumbiassa kuin Afganistanissakin on tultu ikään kuin vastakkaisista suunnista saman lopputuleman äärelle – asevoimien tuella suoritetun tuotannon hävittämisen ja leviämisen estämisen tulee yhdistyä päätäväisiin sotilaallisiin toimiin huumeiden tuotantoa ja kuljetusta suojaavia kapinallisten ja terroristiryhmittymä vastaan.

Näiden ryhmien kukistamisessa piilee osittain ratkaisun avain, mutta samalla epäonnistumisen siemen: yksinomaan sotilaalliseen ratkaisuun turvautuminen ilman suurta taloudellista tukipakettia kohdealueiden talouden paikkaamiseksi ei ole oikea toimintamalli. Keskeistä on huumeiden tuotannon tyrehtymisen jälkeinen työ – merkittävän elinkeinon poistumisen jälkeen on ihmisille kyettävä tarjoamaan vaihtoehtoisia tapoja ansaita elantoa⁵¹.

⁵⁰ Peter van Ham & Jorrit Kamminga, “Poppies for Peace: Reforming Afghanistan’s Opium Industry”, *The Washington Quarterly* 30:1, winter 2006-2007, s.72.

⁵¹ Yhtenä ratkaisuna on esitetty sekä oopiumin että kokapensaansäilytyksen nykyistä laajempaa hyödyntä-

Muuten näissä maissa seuraava taloudellinen syöksykierre tulee jatkossa generoimaan uusia poliittisia kriisejä, ääriliikkeitä ja – tällaisissa olosuhteissa myös paluuta huumeiden tuotantoon.

Vaikka huumeiden tuotanto onnistuttaisiinkin kitkemään minimiin niin Kolumbiassa kuin Afganistanissakin, niin tällä saavutuksella ei tulla poistamaan huumeiden tuotantoa maailmasta tai edes välttämättä vähentämään sitä muuten kuin hetkellisesti. Niin kauan kuin näille aineille on kysyntää, niin kauan löytyy varmasti myös tarjontaa. Tuotanto löytää aina paikkansa jostain päin maailmaa.

Jo edelläkin esitellyn teorian mukaan huumeiden tuotanto aina vain siirtyy sinne, missä on olemassa tuotannolle suotuisat maantieteelliset ja poliittiset olosuhteet. Esimerkiksi Kolumbian parantuneesta tilanteesta ja vähentyneestä huumeiden tuotannosta puhutaan jo Pyrrhoksen voittona, sillä on olemassa selviä viitteitä kokaiinin lisääntyvästä tuotannosta muualla Andien alueella⁵². Tätä taustaa vasten sopiikin miettiä, kumpaan tulisi kohdistaa enemmän tarmoa ja resursseja – kysynnän vai tarjonnan vähentämiseen.

---

mistä erilaisten laillisten hyödykkeiden (oopiumista lääkkeitä, kokasta mm. purukumia tai hammastahnaa) raaka-aineena ja näiden hyödykkeiden viennin helpottamista. Ks. esim. van Ham & Kamminga, “Poppies for peace” ja *Washington Post* 19.5.2006, ”Bolivia’s Morales Wants to Expand Coca Use”. Bolivian nykyinen presidentti Evo Morales tunnetaan kokanviljelijöiden liikkeen (”Cocaleros”) perustajajäsenenä, joka pitkälti juuri heidän tuellaan äänestettiin virkaansa.

⁵² Charles P. Preston IV, *Drugs and Conflict in Colombia: a Policy framework Analysis of Plan Colombia*, Virginia Polytechnic Institute and State University 2004, s.107. <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-12072004-112259/unrestricted/CPrestonPlanColombia10Dec.pdf>, luettu 7.4.2007.

Kirjoittajasta

Pasi Sirviö valmistui valtiotieteen maisteriksi Turun yliopistosta syksyllä 2006 pääaineenaan poliittinen historia. Valmistumisensa jälkeen hän on toiminut tutkimusavustajana Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksella. Hänen aiempi tutkimustoimintansa käsittelee suomalaista sisäpolitiikkaa, mm. Pro gradu -tutkielma aiheesta ”Pari piirua oikealle”: SDP:n suhtautuminen New Public Management -doktriinin soveltamiseen Suomessa vuosina 1987 – 1995 ja ideologinen itsereflektio suhteessa harjoitettuun politiikkaan.

Viimeisimmät tässä sarjassa julkaistut:

(täydellinen lista <http://www.mpkk.fi/fi/tutkimus-opetus/julkaisut/stratl/>)

Julkaisusarja 4: Työpapereita (ISSN: 1236-4983)

No 18, 2004

Jyri Raitasalo ja Joonas Sipilä: Sodan määrittelystä. Käsitteet sodasta sodankäynnin taustalla.

No 19, 2007

Juha-Antero Puustola: Asevoimien käyttö terrorismin torjunnassa

Strategian laitos
Maanpuolustuskorkeakoulu
PL 266
00171 HELSINKI

Department of Strategic and Defence Studies
National Defence University
P.O.Box 266
00171 HELSINKI

Tel: +358 9 181 26320

Fax: +358 9 181 26324

E-mail: strategian.laitos@mil.fi

Internet: <http://www.mpkk.fi/>